

UKA 2013/107
3. oktober 2013
Naaja H. Nathanielsen

Issittumi imaani uuliakoornermut upalungaarsimanissamut akiuiniarnermullu tunngatillugu suleqatigiinnissaq pillugu isumaqatigiissummut Kunngaqarfik Danmarkip akuersinerata Namminersorlutik Oqartussanit ilalernerqarnissaa pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut

(Inuussutissarsiornermut Aatsitassanullu Naalakkersuisoq)

Issittumi Siunnersuisooqatigiit isumaqatigiissutaat nutaaq Issittumi uuliakoornermut upalungaarsimanissamut akiuiniarnermullu tunngatillugu suleqatigiinnermut tunngavoq. Issittumi Siunnersuisooqatigit 1996-imi pilersinneqarneranni avatangiisit pillugit suleqatigiittoqartariaqarnera qitiorpiarsimavoq. Uuliakoornermut upalungaarsimanissamut akiuiniarnermullu tunngatillugu isumaqatigiissusiortoqarnissaa ukiuni kingulliunerusuni Inuit Ataqatigiit tassarpiaasimavoq sorsuutigisimasarput. Siunnersuut tamakkiisumik taperserparput.

Taamaattoq uuliakoornermut tunngatillugu isumaqatigiissut ajutoornernik qularnaveeqqutaasinnaanani sunut tamanut iluarsiiisutaanngilaq. Isumaqatigiissutip timalersornissaa pillugu Issittumi naalagaaffiit inuiaallu tamarnik namminneerlutik ilapittuuteqaqataaniartussaapput. Ajutoortoqassagaluarpammi pappialami allassimasut naammanngillat. Qanoq iliortoqartussaassaaq, pinasuartumik.

Taamaammatt Naalakkersuisut kimigiiserluta kaammattorusuppagut uuliakoornermut upalungaarsimanissamut atatillugu sungiusarnerit ingerlanneqartarnissaat qulakkeerlugit sulissutigisagaat, soorluttaaq ujaasinermit annaassiniarnermullu atatillugu siusinnerusukkut taama pisoqartarsimasoq. Upalungaarsimanerup misilerarlugulu nalilersorneqartarnissaa pingaaruteqarluinnartuuvoq, ajutoortoqassagaluarpammi taamanikkussamut upalungaarsimaniartussaavugut.

3 smilip iluani imartatsinni avatangiisit nammineerluta akisussaaffigaagut. 3 smilip avataa aammalu aningaasarsiornikkut pisinnaatitaaffeqarfitta sinnera danskit naalagaaffiata akisussaaffigaa. Taamaattoq 3 smilip avataani uuliasiornermi ingerlatat qalluisoqalissagaluarpallu ingerlataalerumaartut Kalaallit Nunaata aamma akisussaaffigai. Issittumi Naalagaaffeqatigiit ataatsimut katillugu sulinerat Inuit Ataqtigiit isumakuluutigivarput. Danmarkip Issittumi sulinera pillugu Danmarkimi Naalagaaffiup Kukkunersiuisuisa nalunaarutaat qanittumi saqqummerpoq. Avatangiisitigut upalungaarsimanermut tunngasut nalunaarummi immikkut sammineqarput. Naalagaaffiup kukkunersiuisui erseqqivissumik allapput kalaallit imartaanni umiartortoqarnerulernerup malitsigisaanik inunnut avatangiisinullu suut navialissutaasinnaasut allangornerannut Danmarkip sulinerata naleqquttunngorsarneqannginnera isumakuluutigigitsik. Tamatuma saniatigut Naalagaaffiup kukkunersiuisui allapput Kalaallit Nunaata imartaani avatangiisit pillugit nakkutilliinermi imartaanilu avatangiisit pillugit siunnersuisarnerup atortinneqarnerani Sakkutuut sulinerat amigarsimasoq. Oqaatsit aninneqartut sungarnipput eqqarsarluarnermik sulinermillu nutarterinissamik malitseqartinneqartariaqartut.

Inuit Ataqtigiit danskit Folketingianni ilaasortaatitarpur aqqutigalugu danskit naalakkersuisui tusarlernikuuagut naalagaaffiup oqartussaassusianut pisortallu suliassa qarfiinnut tunngasorpiaat 609 mio. kr.-inik sipaarniarfigineqartuartillugit naalakkersuisut aningaasanut inatsisissatut siunnersuutaat tapersersinnaanatigu. Naalakkersuisut Inuit Ataqtigiinnit kaammattorusuppagut sipaarniarnerup tamatuma Kalaallit Nunaanni eqqaanilu Sakkutuut suliassa qarfiinik najuunneranillu eqquinnginnissaa qulakkeerniaqqullugu.

Sakkutuut kalaallit upalungaarsimanerannut akuusorujussuupput. Sulineq pappialami allassimasunut tunngaannangilaq, aammattaarli pineqarpoq inuit inuunerannik annaassiniarnermut piginnaasaqarneq aammalu avatangiisitigut ajunaarnersuarnik pinaveersaartitsiniarneq.

Taamaammat uuliakoornermut akiuiniarnissamut upalungaarsimanissamullu tunngatillugu isumaqtigiissummik naammassinnittoqaqqullugu kalaallit tungaannit qanoq iliuuseqartoqalersaartoqarneris paaserusupparput. Isumaqtigiissut malillugu nunakkaartumik upalungaarsimanerit pilersaarutillu ingerlaavartumik pitsanngorsartuarneqartussaallutillu Issittumi naalagaaffiit arfineq pingasuusut akornanni avitseqtigiissutigineqartartussaapput. Tamatuma saniatigut uuliakoornermut upalungaarsimanissamut atatillugu pissutsit sulinermut

attuumassuteqarnerusut assigiinngitsut pillugit ilitseruusioortoqartartussaavoq. Taamaammat maanna suliassaqarpoq ingerlaavartumillu isumagineqartartussanik, tamakkulu Kalaallit Nunaannit Danmarkimillu isumagineqarnissaat qulakkeerniartussaavarput.

Upalungaarsimanermut pilersaarutit tigussaanagerusut takunissaat Inuit Ataqatigiinnit qilanaaraarput, taamaaqataanillu isumaqatigiissutip pineqartup tamatuma timitalersornissaanut atuuttussamik Naalackersuisut danskillu naalackersuisuisa aningaalersuinissamut pilersaarutaannik ujartuilluta.